48 ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2826 — ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ — 1331 ՋԷՄԱԶ ԻԻԼ ԷՎԷԼ 18 — ԱՊՐԻԼ 11 — 24

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ՈՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՏՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՊԱՊՊՐ ՍԷԼԻ ՀԱՍՏԷՆՍՆ, ԹԻՒ 54
ՀԱՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԵՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ

Մանկական Էֆքեար

ԱԶԱՏԱՊԱՆ ԱՂՕՏԱՔ ՕՐԵՑԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره‌خانه‌سی قاله‌پاپ صوقاغی نومره‌سی ۵۴

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ԿԱՆԽ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՐՄՍ.
Գրասոյ համար		80 Ղ.	45	25 Ղ.
Դրատներու համար		80 »	45	25 »
Արտասահմանի	»	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրչ., մէկէ աւելի գրուելիք ծանուցմանց հաւար ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ❀ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՒՑԵՍԻՆ ❀ — 10 ՓԱՐԱ

ՇՔՕՏՐԱ ԳՐԱԻՈՒԱԾ

ՄԵԾ ԱՅԹԱՐՀԻՆ ԴԷՄ ՊԱՁՏԻԿ ԳՍՐԱՏԱՂ

Անթիվարիի ծովեզերքներուն մօտ, լայնութեան կամ երկայնութեան չեմ գիտեր ո՛ր տարածութիւններուն վրայ իրենց յատկապատած կողերը ցցած, ծրենոլոյներէն մոխ կ'արձակեն միջազգային ծովակալներուն մարտանաւերը. երբ Սեւ Լեռան ժայռերուն ստորոտը բաց դաշտի մէջ ա՛նգամ հերոսաբար թրդիները պաշտպանող օսմ. կայսրութեան վերջին արեւմտեան պատուարը, Շքօտրա, կ'իյնայ Գարատագան զինուորներուն ձեռքը։ Սէր միջազգային անիրաւ դատաւորութեան մը նոր հեգնութիւնն ալ։ Տէրութիւնները, Աւստրիոյ կաբինէտը քաղաքականութեան հեռուելով, որոշեցին Գարատագին պատանել, բայց ի՞նչ զգուտանգան պատանութիւն, և անա փաբրիկն Գարատաղ հեգնեց անոնց որոշումը, և ի բացակայութեան իսկ սերպ զօրքերուն, հասաւ իր ազգային փառաւորութեան դարաւոր խալաթն...

Բայց պիտի պահէ՞ Շքօտրան։ Ինչո՞ւ չ, բանական է որ Աւստրիոյ պատառ մը բան հանուի բան՝ ալպանական հողատարածն վրայ, ինչպէս Բալքիոյ պատառ մը բան՝ Լանչայի հարաւային կողմը։

Այսպէս ինքնօրինութեան հարցը, որ արդէն կենսատ էր, հիմակ ալ աւելի կենսատեցաւ։ Դժուար պիտի ըլլայ լուծել այս հարցը։ Ինչպէս քանի Գարատագի, այնքան կորուստներ տալէ վերջ, թէ գէրբ ելլէր Շքօտրայէն։ Աւստրիան կրնա՞ս ըսել դուրս ելլէր Եանեա էն կամ Գուլկարիոյ Լարիսէէն։ Հապա ի՞նչ էր այն ծիծաղելի ցոյցը...

Գլո՞ֆ մը արդեօք, Լոնտոնի դեսպանաժողովին ա՞նքան պատկանելի որոշումն վերջ...

Աւստրիա ի՞նչ պիտի ընէ հիմա։ Տէրութիւններուն համար դժուա՞ր կամ անկարելի է արդեօք որ Աւստրիոյ թեւարկութեան ներքեւ գրուի Ալպանիան, Շքօտրան բաժնելէն եաք անկէց։ Բայց այսպիսի որոշում մը արուելուն պէս, ինքնին կը հաստատուի թէ ուրիշ երկրամասի վրայ եւս սիմպաթիաներու փոփոխութիւն ընել հարկ կ'ըլլայ, փոփոխութիւններու համար։

Վերջապէս մէկէն չելուելիք խնդիրներ։ Արդէն ո՛և է խնդիր լուծուած չէ դեռ, և վերջին լուրը այն է որ Պերլինի Վեհաժողովին նման նոր վճռաժողով մը գումարուի բոլոր տարբեր խնդիրները կարգաւորելու համար։ Հարկաւոր մինչեւ այն ատեն Գարատագի զօրքն ալ Շքօտրա կը մնայ...։

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ԴԱՍՏԻՍՐՎԻԿԵԼ

Երբեմն ազգայնական, ուրիշ ատեն մը միջազգայնական, յանկարծ, կռուսակցական, տանկնկալ կերպով պանսլաւական տատանումներով դատարակուած ժողովուրդ մը հիմնական արդիւնքներու չի կրնար տիրանալ, իրաւունք չունի սպասելու առողջ ուղղութեան մը դէպ ի որոշ նպատակներ։

Անկարելի է որ միակերպ, միաչեւդրութիւն մը տիրապետէ ազգի մը ծոցին մէջ, սակայն կա՛յ ընդհանուր ուղղութիւն մը, զոր երիտասարդութիւնը մասնաւոր ընդգրկելով, կ'ասպնջորդէ նոյն որոշ նպատակին։

Սահմանադրութիւնէն ետքը, տեսանք այդ ընդհանուր ուղղութիւնը, տեսանք երիտասարդութիւնը սխալ ճամբու ա՛ռաջնորդուած, տեսանք կրօնութիւնը և յարակից կարգապահութիւնը չեղած, ազատած, տեսանք ազգայնական ոգին զանազան պղտոր հոսանքներով և չտնխրդական ցնցումներով տանջուած։ Ժողովրդային բարի զգացումները, ներքին կեանքին, անջատ ամբողջական անհատականութեան մը ազդակները ծաղրուեցան անողորմաբար, ամբոխային խլրտումներ, ի դիմաց եկած յոյսերու հետապնդումի մէջ, քայքայեցին կեդրոնական հեղինակութիւնը, և երբ դուն իրականութիւնը եկաւ իր արտաքերը տեսել, իրաւ է թէ վերադարձ մը կը փորձուի դէպ ի ազգայնութիւն, բայց ա՛նքան մոլորանքներէ վերջ, կարելի՞ է կրկին հաստատուն կերպարանք մը տալ ընդհանուր ուղղութեան, մենք կը կասկածինք։

Բայց որովհետեւ բազմիցս դարաւոր ժողովուրդի մը ճակատագիրը մէկ-երկու սխալներով անդարմանելիօրէն վտանգուած կարելի չէ ենթադրել, ինդիրը ա՛ն է թէ սխալները ստորական գնացք չլլան նոյն ժողովուրդին համար, և իր առաջնորդները, իսկական կամ բռնաբռսի առաջարդները կարենան քիչ սխալիլ և մանաւանդ քիչ սխալեցնել։

Բոլոր ազգերուն ուղղութիւնը ներկայիս ազգայնական է, այսինքն նախ իրենց դէմ կը փնտռեն, և այդ ուժին մէջ կենդանիներն իրաւամբ ընդհանուր համակրութեան տարբերը։ Կրօնքն է որ իրեն ինդիր նկատուելով գնալական կարմին դէմ այսօր անկարող կը դտնուի պայքարելու, բայց ազգը կ'ըմբռնուի միչտ իր լեզուով, իր պատմութեամբ, իր աւանդութիւններով ա՛յնպիսի էնթիլիա մը, կոր հարի է միչտ զգուար և անկախ պահել ընդհանուր ներդաշնակութեան մէջ։

* * *

Եւրոպական մեծ ու փոքր նդդերը այնպէս կ'ընեն, պատմական հուրբ մասնաւանդ վառ կը պահեն, Ներանացի Հերոսուհի ժանն տ'Արքի յիշատակին նուիրուած նոր թատերախաղ մը ստիպողական ազգայնական խանդավառութիւն է, տաք զգացումներով տաղրուած ներկայ Ֆրանսական հայրենիքին և անոր զաւակներուն համար։ Յեղափոխական և կուսակցական զանազան հոսանքներ այսօր քիչ մը ամէն կողմ կը ջանան սկսիլ ակտիկ ընել պարզ ժողովուրդը իր ազգային կեանքին ուղիղ զարգացման նկատմամբ, պարզամիտներուն միտքերը չփոթելով համամարդկային մասնոգութիւններով և նեղացուցիչ հեռատեսութիւններով։ Բայց այդ հոսանքներուն մօտ օրքան խաղաղիկ նոյնքան ուժգին յարատեւութեամբ կը պահպանուի ազգային կեանքին կայծը, զոր միջազգայնական միտքեր ի զուր կը՝ ջանան մարել։ Եւ Ֆրանսացիք, ամէն հոսանքներու այդ մոլեռանդ հետեւողները, հեղինակ կը խորուին ազգային իսկային չուրջ, ամբոխավարութեան վտանգներուն իրական ըլլալով։ Հո՛ն, Ֆրանսայի մէջ, անմոլորելի մէջ կը փայլին յաւէտ հին հերոսները, ազգային ժառանգութեան աբարիներ, որոնցմէ ժանն տ'Արք եւս ունի իր յատուկ ստուար դրականութիւնը, որուն վրայ այսօր իր թատերախաղը կ'աւելցնէ Մ. ժոզէֆ Տոմա։ Կեանք, փայլ, շարժում, ա՛նա ի՞նչ որ կը կազմէ Մ. Տոմայի երկասիրութեան հիմը։ Կ'ուզէ՞ք ներշնչուիլ անոր մէկ քանի մասերէն։

Ժանն տ'Արք դահաժառանգին առջեւը ներկայացուց, Ֆրանսայի ամէնէն ազնուազարմ մէկ վայրկեանին, երբ Անգլիացիք կ'ասպատակեն ամէն կողմ և կը սպառնան Ջնջել թագաւորութիւնը։ Դահաժառանգը, այդ դեռ չծերուած թագաւորը կ'ըսէ.

«Անուշիկ ազջիկս, ուրեմն նիրա՞կ կ'ուզես քունել ասկէն տեղ, և լեռներէն ու ձորերէն որարաւ ընթանալով, կռնակիդ վրայ կրել մարտական հանդերձանք։ Այս աշխատութիւնը միթէ խիստ ծա՞նր չէ քեզի համար։ Ի՞նչ կ'ըսես, հովուուհի»

Ժանն.— «Աստուծոյ անունով, ամէն ինչ քաջալեր պիտի ըլլայ ինծի. թո՛ղ ամբակուռ զրահ մը տան ինծի. պիտի կռուիմ զայն, ապահով եմ»

Դահաժառանգը.— «Ուզածիդ պէս պիտի տրուի քեզի զէնք և զրահ»

Ժանն.— «Ձիրական բաշով ձի մը կ'ուզեմ, չարքաշ, միչտ քալող, և մանաւանդ որ թեւաւոր սրունք ունենայ զիս տանելու համար խառնուրդին մէջ։ Ցեսայ կ'ուզեմ հինգ խայով թուրը որ հին թագաւորներու ժամանակ Ֆիէպուռայի ճակատամարտին մէջ պահուեցաւ խորանին տակ... ինա՛ւ չեմ տեսած, բայց Աստուած ճանչցուց զայն ինծի»

Դահաժառանգը.— «Ո՛վ մեր դրօշը, ուր պիտի խաչմի Աստուած իր փառքին մէջ, իցի՞ յաղթութիւնը տանին ծաղքերուդ մէջ։ Ժանն, այս հինգ խայով թուրը քու ուզածդ է, կարձեմ»

Ժանն.— «Աստուած վկա՛յ։ զեղեցիկդ ի՞նչ արքայ, Ֆիէպուռայի մէջ պահուած սուրը ա՛յս է։ Լա՛ւ է, ոգերկ և վերու ցիկ. ամէն կռիւներու մէջ պիտի կրնամ զայն. բայց պիտի չզործածեմ, չուզելով արիւն թափել։»

Դահաժառանգը.— «Բա՛ղջ տղջիկ։ Սակայն հարկ է պաշտպանուիլ երբ խիստ նեղիչ վտանգի մը հարաւածին տակ գտնուիս։»

Ժանն.— «Արիւն թափելը ազտեցուիլ է։ Կը բաւէ տեսնել պատերազմին սարսափները, զոր անհրա՛ժեշտ չարիք մը բրած են ասպատակողները, կ'ուզեմ խրախել մատնան, բայց ո՛չ, տալ զայն։ Դէն բլալ և սպաննել, արքայ, դժուարի որպի բլալ է։ Աստուած մեզ ստեղծեց մայր բլլալու համար, և ոչ թէ մարդասպան։ Ո՛չ, երբեք այս ազնուական սուրը արիւնի մէջ պիտի չթաթխուի։ Անգլիացին մարթը անոր վրայ պիտի թափուստանց պատանէն անոր դուրս ելլելուն»։

Դահաժառանգը.— «Ա՜խ, Ժանն, քու դրօշը, ինչ կերպով որ փափաքեցար. ամէն կողմը նայէ՛ անոր, ու պանիդ պէս չենուսծ է։

Ժանն, ծիծաղելով.— «Տէ՛ր Աստուած որ ըսիր ինծի. Դնա՛, և Ֆրանսան Ֆրանսացիներուն պիտի ըլլայ։ Ես քու համեստ ասպան եմ, որ քու կողմէ կ'երթամ մարտնչիլ։ Յաղթութիւնը հաւատարիմ ըլլ՝ Կոյսին դրօշին»։

Ոգեւ ելլելով և դրօշը երեսցնելով).— «Ֆրանսացիք, որ ա՛նքան տատապեցաք, գեղեցիկ երկինքը դարձեալ բացուեցաւ ձեզի համար, ամէնուն միչեւ ալի խիզախ ցնդ, ոգի և՛լ մեծ վիճաստութեան համար»։

Ժանն տ'Արք կը յաղթանակէ վերջապէս, անա յաղթանակին ալբչուութիւնը, հերոսութեան ազատիկը... Ժանն վիրաւորուած ազատագրող։

Ժանն.— «Ինչպան է չարիքը եղէ մեր մարմինը վէրքեր ունենայ, բաւ է որ պատիւիս անարատ է։ Մեռնիլը բան մը չէ, ինդիրը լաւ մեռնիլն է։ Մարնայ որ ուրիշ զուարթ եղիք։ Նոտ լաւ գիտեմ ինչ որ կ'զգամ, այնքան հիւանդ չեմ որ ամէն կողմ չերթամ քառասմրակ, դրօշը ծուփ ի ծուփ։ Պիտի ձեզ ձգէք մեր սահմաններն ու ուշտատիները, մի՛ երկիւղիք, աշխոյժ ու թարմ եղիք։ Մեռնիցէ՛ք, թո՛ղ Ֆրանսայի քարի գլխին ձեր արիւնն վերադարձնէ յոյսը»

Ժանն յաղթեց Անգլիացիներուն, ազատեց Օրլեանը։ Հերոսուհին կը ծաւալուի, որ պատրաստ կը հոչակէ ինքզինքը նոր կռիւներու, որ պիտի կռուի, որ պիտի քալէ մինչեւ Ռէյնս, թագաւորը օծելու։

Ահա կ'երթայ հրեշտակապետը.—

«Թագաւորը պիտի օծուի։ Դուն ներկայ պիտի ըլլաս հոն»

Ժանն.— «Ա՜վ երջանկութիւն»։

Հրեշտակապետը.— «Ասոյց ընդհանուպ տանջանքի ժամը պիտի հնչէ, խե՛ղճ Ժանն։ Աւա՜ղ, քու չարչարանքդ դեղեցիկ յաղթանակներու փրկանք պիտի ըլլայ։ Անպլիացիք պիտի բանեն քեզ։ Անոնց գերին պիտի ըլլաս»

Ժանն.— «Թող չդիմադրեմ ըլլամ ես, և թող Ֆրանսան ապրի»։

Հրեշտակապետը.— «Պիտի զրպարտեն քեզ»։

Ժանն.— «Թող ամէն բանով ամբաստանեն զիս և թող Ֆրանսան ապրի»։

Հրեշտակապետը.— «Պիտի չարչարեն քեզ»։

Ժանն.— «Թող չարչարուիմ ես, և թող Ֆրանսա ապրի»։

Ս. Միքայել անիրաւոյթ կ'ըլլայ։

Ժանն աչքերը երկինք յառած.—

«Տէր իմ Աստուած, տատապանք տատապանքի վրայ թափէ վրաս. քու վրէժիդ ընծայուած զոնը բրլ գնա, թո՛ղ ի սպառ քաւեմ Ֆրանսայի թերութիւնները. բաւական է որ հայրենիքս, իմ կրքածներովս փրկուած, ուրիշ երկիրներու վրայ տաղնապութիւն պահէ, և անմոռանութիւն ունենայ, մտնուան յաղթելով»։

Ժանն դառնալով Օռլէանցիներուն.— «Մնաք բարեւ, Օռլէանցիք, մինչեւ թագաւորին օծումը։ Մտերիմ բարեկամներ, միչտ պահեցէք ձեր հաւատքը թագաւորին համար, և մի՛ սակարկէք հայրենիքին պաշտպանութեան կրիւը և անոր համար մեռնիլը։ Ֆրանսայի հողին տակի գոտ գոնար չիկայ։ Այո՛, վազեցէ՛ք աշխարհի ամէն կողմ և փնտռեցէ՛ք ամէն տեղ։ Ո՛չ մէկ տեղ երկիր կ'ընծայուի մարդուն աչքերուն։ Շուշաններու թագաւորութիւնը (Ֆրանսա) ամէն թագաւորութիւնէ աւելի կ'արժէ, Աստուծոյ թագաւորութիւնէն ետքը կարգ։»

Եւ ամէն ազգի համար Ֆրանսա մը է իր հայրենիքը...

ՅԻՐԱՆՍՅԵՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂ

ԵՎՆԱՍԱԿԱՐ ԵՒ ԱՆՆՊԱՏԱԿ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

(ՄԱՐԿՈՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ ԶԷՅԹՈՒՆՑԵՐԷՆ ԼԵՑԱԻՈՒ)

Վերջերս հրատարակուեցաւ Մարկոսի աւետարանին Զէյթունցիներէն թարգմանութիւնը։ Այս տարիւ «Մանզումէ»ի ժամանակին իսկ փութաց ցոյց տալ սոյն հրատարակութեան վաստակաւորութիւնը. որով ուրախալի և անհրաժեշտ պիտի ըլլար մեր կողմէ նոր թատերներով միեւնոյն վաստակաւորութիւնը ցոյց տալ։ Եթէ երբեք Զէյթունցիներէն լաւատեղեակներ իրենց գրաբարեանններով տարբեր եղբակցութիւններ չհրամցնէին մեզ։ Ինդիրը թերեւս սուերեւոյթս չատ սոնարչան նկատուի, բայց էապէս խիստ կարեւոր է, և պէտք է որ հայ լրագրութիւնը վերջին խօսքով մը տայ նմանօրինակ հրատարակութեանց մասու և կենաց վճիռը։ Սղդ մը իր լեզուովը կ'ապրի. վերցուցէք լեզուն և արդէն մեռած է այդ ազգը։ Ահա պատմութեան մեզ տուած դասը։ Թողունք Պոլիսը և անցնինք դաւառները. ով որ այցելած է բողոքականաց ժողովարանները կամ կաթոլիկներու եկեղեցիները, գիտէ թէ հոն ոչինչ մնացած է հայկական. երգեցողութիւնը թուրքերէն, քարոզը թուրքերէն, աւետարանը թուրքերէն և ամէն ինչ թուրքերէն։ Հապա գպրոցնե՞րը, քերականէն սկսեալ մինչեւ աշխարհագրութիւն թուրքերէն։

Հայատառ թուրքերէն մը որ յանալի է մեզ ըսել տալասերնամի նման մը է։ Այո՛, այլասերում, որովհետեւ ի՞նչ եւ-դած է մեր ազգակիցներուն թուրքերէն ապագրուած աւետարաններուն, երգեցողութիւնց և դասագրքերու նպիտակը, այսո՛ որ բոլորքական կամ կաթոլիկ մը այսօր երբէք չընդունիր իր «Էրմէնի» բրալը։ Անոնք բողոքական կամ կաթոլիկ են կրօնքով, իսկ ազգութեամբ դիւանն թէ «Էրմէնի» չեն։ Իսկ լուսաւորչականը է ու կը մնայ «Էրմէնի», եւ ինչո՞ւ, որովհետեւ եկեղեցին ինքն ըլլայ թէ գպրոցին ամպիոնէն, միչտ կը լսեն լեզու մը որ իրենցն է, որ իրենց կ'ըսէ թէ իրենք «Էրմէնի»ներ են։ Ուրեմն ինչո՞ւ և մինչեւ ե՞րբ պէտք է պահել սոյն դատն իրականութիւնը որ կը կրծէ մեզ։

Բայց դանք մեր բուն նիւթին։

Գրաբեսականները սատարարող երկու պարսներն ալ կը գրին միեւնոյն բառերը բաւական երկար, առանց սակայն այս մասին մեզ բան մը ըսելու։ Իրենց ըստ բարի սովորութեան հաւաքումէկ անգամներ կրկնուած կարդ մը պատմական նոթեր ընելէ վերջ, չգիտեմ ինչ հիման վրայ, կ'ուզակցանեն թէ Զէյթունցիներէն թարգմանուած Մարկոսի աւետարանը մինչեւ 50 տարի առաջ ունի իր այժմէական կարեւորութիւնը։ Ասով մեզ հետ կ'ընդունին թէ Զէյթունցիներէն մանր մասուլուտ է։ Ուրեմն կէս դար վերջը Զէյթուն պիտի ունենայ տարբեր լեզուն որ անպայման կերպով կունայ ըլլալ Թուրքերէն կամ հայերէն աշխարհաբար։ (*) Ուրեմն քիչ ժամանակէն այս երկու լեզուներէն մէն կամ միւսը պէտք է յաղթանակէ, և անա պայքարի այս դաշտին վրայ մեզ կը մնայ մեծ այժ տալ հայերէնին որ չատ տկար է իր մրցակցին հանդէպ։ Զէյթունը չըմպատող թուրք ժողովուրդը իր յարատեւ չգիմումը չատ արագ և առատ կերպով կը ներմուծէ իրենը, իսկ մենք իրեւ հակառուանք ի՞նչ կուտանք, կ'ասենք հայերէն աւետարան, և անոր տեղ կուտանք Զէյթունցիներէնը, կամ բուն իսկ թուրքերէնը։ Ահա 50 տարուան համար ունեցած այժմէական կարեւորութիւնը եթէ կ'ուզէք։

Իսկ այս հրատարակութեան նպաստակը, անշուշտ աւետարանի ուսումնասիրումը կունայ ըլլալ, նպատակ մը, որու մասին չպիտի խօսէինք, եթէ երբէք նոր որ գործածուած միջոցը չգիտակցեր և ապա խնդիրը Զէյթունի չուրջ դարձած չըլլար։ Զէյթունցին չատ բարեպաշտ է, և առանց կարպալու ալ պարկեշտական աւանդութեամբ կէս ատ կէս դիտէ աւետարանի պատուէրները։ Եւ ապա ըսենք թէ այն որ կարդալ դիտէ լաւ կը հանկնայ գրածին ալ ուշադրութեան ալիսի կարդալ չպիտցողին համար ունեցածէ է թարգմանած այնպատնքը։ Իսկ թէ ինչպէս Զէյթունցին միայն կրնայ իսկիլ և հասկնալ։

(*) Այժմու Զէյթունցիներէն խառնուրդ մը է կարդ մը լեզուներու։ Այս լեզուն Զէյթունցին միայն կրնայ իսկիլ և հասկնալ։

ԳԱՂԱՓԱՐԻ ՍԼԱՔՆԵՐ

ԴԻԻԱՆԱԳԷՏԻՆ

Եւ գանկերու սոլյատակէն, մութին մէջ
Ոսքերս գետ կը լափլիպին
Արիւններ՝ ադամանդ և չափիզէ
Եւ փղոսկրէ անմեղ, անմեղ մարթկիներու։
Արտաւանունքս կը փեռեմ, կը մուրեմ դանկրն չլմորած,
Եւ չեմ ուզեր, որ արցունքէս ո՛չ մէկ կաթիլ
Անոնց զանկոսկրը պղծէ։
Կոռնան գաչտերը երկարէ մանածուալ գրիւնդիւնէն
Եւ մրրիկներն կը բրգանան սրբոտ մէջ
Նաչելութեան խորհուրդին պէս Գողգոթայի։
Ա՜ա ի՞նչ կարմիր։
Ի՞նչ հեղնական դիմութիւն, ի՞նչ անելուկ քաւոսէ։
Տարտարոսն զրռնուած, հարիւրներն չանիմատար,
Սեւ բիծերէն լուսազարդ, ոսպտակէն թաթմադէմ,
Կը պառկին արդ ցոյներուն տակ բրլ։ երթ...։
Եւ հոգիս մթամածումի վառարանէն բորնկած,
Զէթը հատնող պատրոյգին պէս կը մրոլայ
Բասրանների կմախքներուն։—
«Ո՞վ ոսկրիկներ, ո՛վ զինուորներ, ո՛վ առիւծներ,
Վայրկեան մ'առաջ ձեր գնդակը կը կայծկլտար լուսնին դէմ։
Բոպէ մ'է դեռ, ձեր արիւնը կ'հուզուեր
Ձեր սիրտին գանկ, և գանկէն սիրտ։
Եւ կը տեսնեմ որ նոր ծիլերը ձեր կեանքին,
Ձեր բիլերը՝ Սրուսեակէն աւելի վառ,
Պիտի սեւնան այժմ այդպէս վառ լարիւրէնդիէն մաքմարակերտ։
Ո՜հ, չէ՞ք զգար, ձեր թաչերը ուրիւծի,
Ազուէսները արմատախիլ կը կրծեն.
Բարդիներն ալ ձեր սուրբ մարմինը կը կայենն։
Ո՜վ սեւ արեւ, ո՛վ դու կարմիր ստեղութիւն...
Եւ գայլոր զէ՛կը հոգիս,
Քամիներէն դէպ ի պալատ կը քշուի,
Որտեղու ստիպուական պատգամներու պրդիմնէ։
«Ազգոյն քե՛զի, դիւանապետ, սեւ գարերու ասոքինի,
Ազգոյն քեզի ո՛վ դիշատիչ
Կոյս բոհեղով քաղարկուած, ո՛վ դուն սուրբ մարդ առասպելէ,
Ազգո՛յն քեզի, ո՛վ սարսափի բարեկամ, ապագայի ոճրագործ,
Ազգո՛յն ձեզի
Ո՛վ կանիկ վիհարանի իշխանները։
Եւ ազգոյն քեզ, վերջապէս, ո՛վ ստոգազարդ պոլոտական։
Հէգեմոնները չէ՛ սր ձեզ բերի քամիներէն
Այդ զրթուութեան ճիրը բերնին կարմրածով։
Արիւններէն խեղազար,
Կուգամ տրնկել պալատիդ մէջ սեղանիդ չուրջ։
Եւ անիծուած պալատներէն փչուր փչուր, մաս առ մաս,
Ո՛ւզեմ բաժակը լցնել։ խմէ՛ ասկէ և դիտոզի՛ր։
Այդ կնանկիդ ծիրանին՝ աշխատանքի քրտինքներէն պղծուած,
Շուտով լրա՛ ճշմարտութեան առուակին մէջ ստոնորակ։
Ո՜հ հերիք է, ալ մ'ոլորեր, ալ մի՛ հիւսեր
Գալատիդ մէջ, դուներդ գոց, ալ մի՛ հիւսեր,
Պըլինձ այդ կարմիր դերանդդ ոլնաքանդ։
Այ թո՛ղ հալի սառնակոյսը այդ սրբոտիդ, և ոճիրը այդ գանկիդ
Լուսաբերավառ արեւին տակ։
Եւ տաշուած դղրդարարները մարդասակաց։
Թող ընծիրդին խրտիդ մարքոր մրսուրին մէջ։
Ապա թէ ոչ՝ պիտ՝ ազերսեմ կապոյանն
Որ ոգնածուծդ հրամայէ գանկուզեղիդ ցնորուած»։

Յ. Ա. Զօրոյ

ԷՏԻՐՆԷԻ ՊԱՅՐՄԱՆ ԸՐՅԳՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ ՄԸՌԱԼ ՔԻԻՆԷ

(Շարունակութիւն)

ՌՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

20 ՆՈԵ. 1912

Գուբրան Պայրամի առաջին օրն է։ Պարապմունքներուն բերումով կուսակարարական պարարին մէջ պաշտօնական ընդունելութիւն չի կայ։ Բայց կուսակալը հիւպատոսական մարմիններուն ծանոյց թէ ինք ուրախ պիտի ըլլար մասը 11ին հիւպատոսներու կէս պաշտօնական այցելութիւնը ընդունելու։ Որոշեալ ժամուն մենք բոլորս «դանդ» դացինք։ Կուսակալը դոռ ի՛երեւ քաղաքին ներքին և արտաքին կայսութիւնէն։ Արեւելեան մեծ դանակին մէջ յարիտանկը կը պատմէ, թայց առանց մանրամասնութեան։

Փամբ երեքին Մարաշի և Պանաբէչի կողմէն ուժգին թնդանօթաձգութիւն մը կը փրոխի, և կը տեւէ մինչեւ իրիկուան ժամը 6։

Մշախանը կը եկսի նուագել քաղաքին մէջ, ծնողամատներուն քով մինչեւ Ա. և Բ. կարգի ծնախտ հա տրիտաէթ կարելի է դտնել։ Բարերախտաբար Ի. մեծ բաւական մեծ քանակութեամբ պահեստի ծիրտոտ ունի չի կորուած. բայց զայն կարելու համար ծիսատի մասնաւանդերու բարեացակամութեանը կը դիմեն, որովհետեւ անոնք միայն կարելու մեքենայ ունին։

21 ՆՈԵ. 1912

Ռամբանամի առաջին օրն է։

Ժամը 4ին Անգլիոյի զաւանանդին հետ կ'երթանք Պայրքի բարձրութիւնները պտտելու, հոն տեղն ամբողջ հաս Մանատատակերը կը պարզուի մեր աչքեր։ Անգլիոյի հիւպատոսը, որ լաւ կը ճանչնայ այդ տեղերը, մատով ցոյց կուտայ ինծի Պաժրատի թուրք հրեանները, որ մեծ դերբաղացեր է վերջին Մուսապէլի կռիւներուն մէջ։ Բայց յանկարծ հուսի մը սուլումով կ'անցնի մեր դիմաց վրայէն երեք ՄԷՔր բարձրութենէն և կ'իջնայ 300 մէթր ներքեւ, Պայրքի ոգ-

ուաթանին առաջին տուներուն մօտ։ Դեռ անցածին մասին մենք մեզի հարիւրաւոր ժամանակ չունեցան, չորս ուրիշ ռումբեր Մուսապէլիի կողմէն գալով կը պայթին Սուլթան Սէլիմի մզկիթին մօտ։ Մեր գիւղը չատ վատնգաւոր ըլլալուն համար անմիջապէս եռ կը դասդնք դէպի քաղաք, ռումբերը սուրալու միջոցին զգուշութեան համար փորի վրայ պառկելով։ Կէս ժամուան վատնգաւոր վայրէջք մը յետոյ, որովհետեւ միշտ Պուլկար հրետանիներու կրակին ներքեւ էինք, կը հասնինք Բայբքի ստորոտը և յետոյ Սէբաչի մեծ փողոցով քաղաք կը մտնենք։ Այդ միջոցին երեսունի չափ ռումբեր տեսանք, որոնք զանազան ուղղութեամբ կը պայթէին քաղաքէն մէկ քիլոմէթր արեւելք գտնուող զօրանոցներուն և Սէրայի թաղին մէջ։ Ժողովուրդը սարսափահար եղած կը փախչի ամէն ուղղութեամբ։ Հրշէջներու ջղկատ մը ձեռքի ջրնասով մը պատրաստ կը գտնուի կառավարական «գոնագ»ին մօտ հրդեհ մը ծայր տալուն պէս մարելու համար։

Հիւպատոսարան երթալէ առաջ կ'այցելեմ Սէյթ-Էլլին Բայրերուն որոնք արդէն Ֆրանսական դրօշն էին պարզեր։ կ'ապահովցնեմ զիրենք թէ վատնց չկայ և ռումբերէն չատերը չեն պայթիր արդէն։ Անդլիացի պաշտօնակիցս և ես այդ օրը նկատեցինք որ այդ առաջին ռմբակոծումը ժամը ճիշդ 4-6 տեւելով մի միայն ուղղած էր Սուլթան-Սէլիմի իւրամ թաղին, զրանոցներուն և կառավարական պալատին վրայ։

Այս ռմբակոծումը մեզի յանկարծակիի բերաւ, որովհետեւ անկէ առաջ ո և է սպառնացող նշան մը չէինք տեսեր և երկու օրվ ի վեր բոլորս կ'ըսէինք թէ Պուլկարները հեռաւոր էին իրենց Մուսապէլի-Սաղլըտէրէի դիրքերէն։ Դիտելի էր որ ռմբակոծման առաջին օրը կը զուգադիպէր Ս. Միչէլի օրին, որ թոռներու մեծ ուրախութիւն։

22 ՆՈԵ. 1912

Ժամը հինգէն ի վեր մթթրակէօզը և թնդանօթը կը զոռան։ Կառաջի ճակատամարտ մըն է որ փոխի փոխ կը մղուի Դարթալ-Թէփէ և Մարաչիմէջ, և մինչեւ ժամը իրիկուան վեցը կը տեւէ։ Քաղաքին ռմբակոծումը ժամը իններն սկսած և միայն կէսօրէն դադրեցաւ։ ռումբերը մեծ մասամբ կ'ինան Քայբքի թաղին մէջ ուր կը գտնուին Սէլիմէ մզկիթը, ուսանաց հիւպատոսարանը և Ֆրանսական հիւանդանոցը։ Ժամը 10ին կէսին կատաղի կ'երթամ Սէօրեռու Ֆրանսական հիւանդանոցը որ կը գտնուի այժմու ռմբակոծման գօտիին մէջ։ Ճամբան, երբ Սէլիմէի մօտն կ'անցնէի, կառքս քսան մեթր անդին ինկաւ ռումբ մը քանդելով թրքական տուն մը որ անդնակ էր բարեբախտաբար, քնակիչները դոյն լքած և Պոլիս փախած էին։ Երբ հիւանդանոցէն ներս կը մտնէի, չրքնէլ մը պայթեցաւ մեր վերեւը, բայց այն։իսի բարձրութեան մը վրայ որ գնաւ ազդեցութիւն չգործեց։ Բոյրերը գոհ են և քառասուն վիրաւորներու խնամքներ կը չրեայնեն։ Ինձի կ'ըսեն թէ երէկ կէս օրէ վերջ ռումբեր ինկած են իրենց թաղին մէջ բայց փաս չեն պատճառած։

Ժամը 2ին վաթին մօտ գացի անգլիացի և ռուսերեցի պաշտօնակիցներուս հետ (Ռուս հիւպատոսը, որ Գալաթը կը բնակի, մեզի իմացուցած էր թէ չէր կրնար իր բնակարանէն դուրս ելլել, որովհետեւ իր թաղը մաղուած էր ռումբերով և չբարնէլներով)։ Խալիլ պէյ մեզի կը բացատրէ թէ Պուլկարները այս վերջին օրերուն Քանդր մշուշէն օգուտ քաղելով Սապլը Տէրէի մէջ չորս խոշոր պաշարման թնդանօթ կեռեղելու համար, ճիշդ անոնք որ, սկսան ռմբակոծել քաղաքը։ Կ'ուզենք թէ այդ հրանալիորէն սքօղուած մարտկոցին ծառայող թնդանօթաձիգները Սապլը Տէրէէն Սէլիմէ մզկիթին մինարէներուն գագաթը միայն կրնան նշմարել։ Այս կերպով կարելի է բացատրել Քայբքի ուղղութեամբ արձակուած բազմաթիւ ռումբերուն և չբարնէլներուն պատճառը։

Վալին կիմացնէ մեզի թէ Մարաչի դեմ Պուլկարներուն այսօրուան յարձակումը յաղթականօրէն ետ մղուեցաւ։ բայց չի գիտեր տակաւին Գարթալ-Թէփէի վրայ կատարուած յարձակման արդիւնքը (Գարթալ-Թէփէ Նոյ։ Զին առուներ է Պուլկարներէն։) Մեր երիցագոյն անդամին, հազարապետ Սէմսիի առաջարկութեան վրայ, Վալիէն խնդրեցինք որ դիշեր ցերեկ երկու ոտիկան պահակ կենան մէն մի հիւպատոսարանի առջեւ, որոնց պահպանութիւնը թանկագին պիտի ըլլայ հրդեհի պարագային։ Այցելեցի Ս. Յարութեան կարգի միաբաններուն, որոնք Ֆրանսական հիւպատոսարանին թաղին մէջ քարէ ընդարձակ և ամուր շէնքի մը մէջ կը բնակին, նկուղներով լեցուն որոնք կրնան թանկագին ապաստարան մը ըլլալ լուրջ ռմբակոծութեան պարագային։ Հոն ընդունուեցայ Գերապայծառ Բէդրոֆի կողմէ, որ արդէն հոն։ եկած կատաս տուած էր, թողլով իր տունը և իր թաղը, որ բոլորովին փայտաշէն է։

Այս առաս ռումբ մը ինկաւ Գարատաղ առաջին քարտուղարիս՝ Մ. Պատէֆենի և իր մօրը բնակած տունին մասանդնին մէջ, բարեբախտաբար նիւթական վնասներ միայն պատճառեց։ Տէր և Տիկին Պատէֆենի վախցան, և այնպէս կին Պատէֆենի վախցան, և այնպէս կին Պատէֆենի վախցան, և այնպէս կ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ

Հասան Պէյլիէն Պատրիարքարան ուղղուած Ապրիլ 1 թուականի պաշտօնական նամակէ մը քաղուած.—

Մեր շրջանակին անդորրութիւնը խախտելու երեւոյթն ստացած է։ Դէպքերը երբեմն կը յայտնուին։ Մահմեդական գիւղացիներ երբեմն Հասան Պէյլիի ազգայիններուն յայտնի կամ ծածուկ ոտքակալքներ կ'ընեն, փոխադարձ անվստահութիւն և թիւրիմացութիւն երկու տարրերուն մէջ սկսած են ծայր տալ։ Մարտ 27ին Հասան Պէյլիէն ու Պալէյէն քանի մը ժամ հեռու Հասան Պէյլիի Սէրխոշէան Մինաս անուն անձին չարաչար յոչոռումը կը նշանակէ մահեանդութեան զարթնումը, կառավարութիւնը թելադիր ձերբակալած է քանի մը թուրքեր իբր հեղինակ այդ ոճրին, սակայն կառաջի տարածը սկսած է ամէն կողմ տարածուիլ։ Թուրք տուներէն 2ը Հասան Պէյլիէն օրիորդ գիւղ գաղթեցին, և մերձակայ թուրք գիւղերու մէջ գտնուող քանի մը Հայ տուներ Հասան Պէյլի եկան։ Գիւղացիք իրենց երկիղէն դուրս չեն կրնար ելնել և փակուած մնացած են իրենց տուները։ Կացութիւնը հեղգեղմ անտանելի կը դառնայ և կ'երեւի թէ ներքին թէ դուրսէն եղած և ըլլալիք թիւրիմացութեանց և ոչ-հեռատեսութեան երեսէն խաղաղութիւնը պիտի վրդովուի վերջնապէս։

ԱՐԷՒԵԼԵԱՆ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ

Այս խորագրին տակ «Օսմանիչէր Լոյս» հետեւեալ տողերը կը գրէ.

Ամէնէ Բրզա պէյ «Ժուռնալ»ի մէջ գրած էր թէ Հայկական խնդիրը լուծուած է 1908էն ի վեր։ Ամէնէ Բրզա պէյ խարուած էր, որովհեւ միշտ խորունկ գերզգաութիւն մը և անհոգատութիւն մը կայ Հայ ժողովուրդին, ինչպէս քիւրտ ժողովուրդին մէջ, ինչ որ չուրտար թուրք ստանալը։ Պատմագրաւէ Իսմայիլ Հաղգը, ինչպէս նաև Ամէնէ Սաղէֆի ընդունեցին որ կացութիւնը Արեւելեան նահանգներուն մէջ անհանգուստվելի է, և մշտական վտանգ մը կը կազմէ Անատոլի հողային ամբողջութեան, մինչև իսկ Օսմ. կայսրութեան գոյութեան համար։ Սգդուէրէն գտապարտելով հանդերձ Երզնկայի մէջ պտիպա չենոզներուն արարքը, ժէօն-թիւրք նախկին նախարարը պնդեց թէ բացարձակապէս անհրաժեշտ է տրագ ու լուրջ բարենորոգումներ նիսմուծել Անատոլու։ Ամէնէ Ազայէֆ նոյն ոճով կը խօսի «ժէօն թիւրքի մէջ։ Մահաւանդ հողային համաչափաւոր խնդիրն է որ անմիջական լուծում կը պահանջէ, քանի որ անիկա կը զրգռէ միշտ Հայերը Քիւրտերուն դէմ, ու փոխադարձաբար։ Մարդ չի հասկնար թէ ինչո՞ւ ժէօն թիւրք դահլիճներ չյայտնեցան այնտեղ կարգ կանոն հաստատել։ Ապարդիւն փորձերէ անոնց քայլ չառնուեցաւ։ Վերջին փորձը եղաւ Անատոլու զրկուելիք յանձնաժողովը, որ Եվգաֆի նախարար Խայրի պէյի նախագահութեան ներքև տեղւոյն վրայ պիտի ուսումնասիրէր խնդիրը, և անմիջապէս պիտի ձեռնարկէր դարմանելու գործերու։ Այս ծրագիրը, որ յաջողութեան հաւանականութիւնը ունէր, քաղաքական դէպքերուն պատճառաւ չկրցաւ գլուխ հանել։ Ուրիշ խնդիր մըն է գիտնալ թէ կացութիւնը պիտի պարգուէ՞ հողային խնդրին լուծումով։ Տարակոյս չկայ թէ կրնային բարեկիր իրերը, գործադրելով թրքական ծրագիրը քիւրտերուն ձգելու անոնց իրաւունքներն կամ ոչ գրաւած հողերը, և վաստաւած հայերուն հատուցում ընելով ուրիշ հողերով կամ դրամով։ Սակայն ասիկա չպիտի բաւէր հակառակորդութեան ամէն պատճառ վերցնելու Քիւրտերուն և Հայերուն մէջէն։ Անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր քիւրտ ազատներուն կողմէ ի գործ դրուած աւտատպետական գրութիւնն է որ կը կոչմէ չարիքին արմատը։ Այս գրութիւնն է վէրքը տ'է միայն Հայ ժողովուրդին, այլ նաև քիւրտ ժողովուրդին, որմէ առ նուազն 42,000 հոգի կը նեղուին մէկ քանի անապրոյտներու անդադտէրերու լուծին տակ։ Այն նահանգներուն մէջ կատարելապէս Մէջին Դարն է որ կը տիրէ։ Հայ թէ Քիւրտ հողագործը քարտուած է գնել քլուրտ պէսի մը պաշտպանութիւնը։ Ասիկա ուելի յոռի կացութիւն մընէ, քան հին ժամանակուան ճորտերուն կացութիւնը, որովհետև անոնք գոնէ մէկ տէր ունէին, այսինքն իրենց կալուածատէրը։ Սակայն Քիւրտ, Հայ կամ Սուրիացի գիւղացիները երկուսէր ունին, Ազան և արդի Պետութիւնը որոնց երկուքն ալ նոյնքան խստապահանջ են։ Օսմ. Սահմանադրական Պետութիւնը ժամանակ չտաւ լրջորէն ըլլալու ընկերային հարցերով, և որ յոռեգոյնն է, զրաղիլ փորձած ստոնոր պետական օրէնքներ դրելու։ Այսպէս, Ցանձնաժողովը պիտի կրնայ նաև ժողովուրդին առժամեայ մէկ մարդասիրաբար կապել։ Ներքին գործոց նախարարութեան լրջանակներուն մէջ վստահութիւն կը յայտնուի որ յանձնաժողովին գործը յաջողութեամբ պիտի պսակուի։ Բայց ասոնք, Խայրի պէյ քննութիւն պիտի կատարէ բոլոր այն պաշտօնեաներուն նկատմամբ, որոնց դէմ գանգատ կ'ըլլայ։»

ՀԱՃԸԼԻ ԴԷՊՔԻ ՄԱՍԻՆ

Պատրիարքարանի ուղղուած Ապրիլ 9 թուականաւ հեռագրին բովանդակութիւնը։

Ռուսական դիտուորներու յարուցած դէպքին վրայ Հաճընի եկող Գոգանի կառավարիչը չկրնալով անհոգմնակատութիւնը պահպանել, դէպքին պատճառ տուողներուն ու գրգռիչներուն նկատմամբ հարի եղած գործողութիւնը չ'կատարեց։ այս պատճառու ժողովուրդին յուզումը չ'հանդարտած և կը լսենք թէ չատեր Լաճնի եկեղեցին պիտի դիմեն։

ՍՐԲԱԶԱՆ Պատրիարք Ս. Զատիկ սոթիս առաջիկայ բշ։ օր այցելութիւններ պիտի ընդունի Գալաթիոյ խաչորդաբանը կէսօրէ վերջ մինչ 2ին։ Առաջին օրը այցելութիւններ պիտի ընդունի Բանկալթիի իր տունին մէջ, կէս օրէ վերջ մինչ 3—5։

ԲԱՂԱՒԷ. ԺՈՂՈՎԸ հետեւեալ որոշումները տուած է.

1.— Ֆէրիքիւղի, Եէնի-գաբուի և Նարլիքարաբի թաղերուն մէջ երեսփոխանական ընտրութիւն կատարուած և տեղեկագրերը զրկուած ըլլալով, ժողովն ստուգեց նորընտիր երեսփոխանները ընտրելութեան պայմաններն և որոշեց տեղեկագիրը ընդունիլ։ ժողովին։

2.— Պոյաճի գիւղի, Սկիւտարի Եէնի Մահալլէի և Քաղ գիւղի մէջ թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւն կատարուած և արդիւնքը ներկայացուած ըլլալով, ժողովը վաւերացուց նոյն թաղ. Խորհուրդները, ստուգելով ընտրութեանց օրինաւորապէս կատարուած ըլլալը։

3.— Ազգ. ժողովոյ յանձնարարութեան համաձայն ժողովը որոշեց հրամանագրել Զմիւռնիոյ Առաջնորդին և Պալաթիոյ թաղ. Խորհրդոյ երեսփոխանական նոր ընտրութիւն կատարելու, առաջինը ուօքթ. Ինդիրեան էֆ.ի և երկրորդը Թէլլիեան Սամուէլ էֆ.ի տեղ, որոնք հրաժարած էին նոյն պաշտօնէն։

4.— ժողովը որոշեց վերահին յանձնարարել Մայր Եկեղեցւոյ Սուպերէյզին որ նախագահ տեղւոյն թաղ. Խորհրդոյ ընտրական գործողութեանց, համաձայն տրուած հրահանգին և իր պաշտօնին սահմանին մէջ։

5.— Ակէ ամոջ Պատրիարքարանի կողմէ հարկ եղած դիմումը կատարելով պատկանեալ իշխանութեան մօտ՝ խնդրուած էր տալ կարեւոր հրահանգները, որոնց որ անկ է ,որպէսզի ժառանգական դատերու ուրիշ տարեւոր հեղինակը չեր բերեր հիմնուն մինչեւ Պատրիարքարանի կողմէ տուած ժառանգական վկայագրերու վրայ։

Դատական նախարարը պատասխանագրով մը ծանուցած ըլլալով որ «Մէշլիսի»ի կողմէ այդ մասը քարեւոր հրահանգներ տրուած են առ որ անկ է, ժողովն որոշեց այս անօրէնութիւնը հաղորդել Ազգանամարի դիւանին և Մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհրդոյ ի տեղեկութիւն։

6.— Ժողովը որոշեց անմիջապէս հետադրաւ տեղեկութիւն պահանջել Երզնկայի Առաջնորդարանէն տեղւոյն մէջ վերջի օրերս պատահած պատգամի պայթումներու դէպքին մասնամասնութեանց մասին։

7.— Ցնանուական Խորհուրդը մատուցած ըլլալով կեդր. տնտուկի ներկայարարուց հիմնացոյցը, ժողովը ուշադրութեան առաւ զայն, և գնահատելով հանդերձ նոյն խորհրդոյ եղեւմանց հոգատարութեան հետ այս մասին համերաշխութեամբ տարած խնդիրն ինչ ինչ սեռ թիւններով սրոշեց վերոյշեալ եղմտացոյցը հաղորդել Տնտես. Խորհրդոյ և յանձնարարել որ նոր կանոնագրի հիման վրայ և բան նախորդ յանձնարարութեան պատասխ զայն առաւելն 15 օրուան միջոցին մէջ և ներկայացնէ Քաղ. ժողովին։

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ ճեմարանի տեսչին կարգադրութեամբ ներկայ ուսումնական տարուայ վերջին՝ քննութիւններէն յետոյ երբորդ խարանի աւարտողները, թուով 8 հոգի, զբօսական պտոյտ մը պիտի կատարեն դէպի Կ. Պոլիս։ Տեղի ունենալիք ծախքերու կէսն ալ արդէն հոգացուած է Մայր Սիսոսի կողմէ։

ՍԹԷՆԻԱՅԻ Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ Ս. Զատիկ Մեսերոպի Բշ. օրը Պէշիքթաշի թարգիչ Տ. Հրանդ վրդ. Ցուվասասիան պիտի պատարագէ։ ժամերգութիւնը պիտի սկսի ժամը 8ին, և Ս. Պատարագը 10ուկէսին։

ՎԵՆՆԱՑ նոր կուսակալ Թահսին պէյ ձեռնհաս պաշտօնատարներուն հետ կը խորհրդակցի Վանայ նահանգին մէջ գործադրելիք բարենորոգմանց, անվտանգութեան պահպանման, տնտեսական ու առեւտրական զարգացման համար։ Վանայ ծովին մէջ երթեւեկելու համար երկու չղջնաւոր պիտի գնուին։ Կառավարութիւնը առ այժմ տասը հազար ոսկի յատկացուցած է։ Նահանգին մէջ հնագոյն պիտի հաստատուի, ինչ որ մեծ օգուտ ունի բարեկարգութեան պահպանման տեսակէտով։ առայժմ կեդրոնին մէջ հաստատելու համար գործիքներ և այլն պիտի զրկուին։ յետոյ նահանգին ամէն կողմերը պիտի տարածուի։ Բուսմէլիի ոստիկան-զինուորներէն ամենաբարեկիրթներ և ոստիկանները հեռը պիտի տանի, որպէս զի Վանայ մէջ չուտով ձեռնարկուի ոստիկանութեան կազմակերպութեան։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պելկրատ։ 23 Ապրիլ.— Աքուրչինան իր երկուսան նիստին մէջ վիճարանեցաւ երկրաշարժի շինութեան ծրագրի մը վրայ, որ կը բովանդակէ Նիշ-Քրսկու

ن . سفراوغلی

سیغاره کاغذی فابریقاسی

کوچوك یلدیزخان نومرو ٥

ԿԵՂԵՑԻԿ ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ

Հռչակաւոր «Պաֆրա» սիգարի թուղթին բազմաթիւ կեղծերը հանուած են։ Ուստի յարգոյ հասարակութիւնը, բուն «Պաֆրա»յի ընտիր թուղթը գործածելու համար, կը հրաւիրուի ուշադրութիւն ընել սիգարի թուղթերուն վրայ դրոշմուած «Պաֆրա» բառին և «Մէֆէր օղլու» կնիքին։

ԱՋԲԸ ԼՈՅՍ

ՄՈՐՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Էկզէմա (թոզոլու պալամ), բորոտութիւն (ուլուզ), ամէն տեսակ այրուածք, ձեռքերու և ծիներու ճաքածներ կամ ճեղքուածքներ, անդրամներէ կարծուած ամէն քերուքարուքները, մարմի այտուցքներ (չիպան) վերջապէս առ հասարակ բոլոր մարմնային բորբոքում կամ հիւանդութիւն ունեցողները չյուսահատին այլեւս, թող գործածեն։

ԷԿԶԷՄԱԹՈՒԼ

Այս նոր և հրաշալի դեղը որ քիչ ժամանակի մէջ ընդհանուր Եւրոպայի և Թուրքիոյ կարմանքը գրաւեց և գնահատութեան արժանացաւ իր անմիջական ազդեցիկ և բուժիչ յատկութիւններով։ Դին 8 ղրշ., դաւառներու համար 10 ղրշ.։

Թուրքիոյ համար վաճառման միակ կեդրոնատեղին, Ց. ՄԻՆԱՍԵԱՆ դեղարան, Պահչէ Դարաւ։

ԵՐԽԱՏԵՆՔԻ ՏՈՒՆ

Աչխատանքի Տան վարչութիւնը որոշած է ընդարձակել իր Արհեստանոցի գործերը։ Փոփոխում տալու համար իր բոլոր յաճախորդներուն և միւսներուն ասեն աշխատութիւն հայթայթելու իր Դպրոց-Արհեստանոցի մէջ սորվող 40է աւելի աշակերտներուն պատրաստուած է հետեւեալ սակագինը։

Գօսպուտ թաշոն կերպասէ	162 և 216ղրշ.
» » գլխանէ	108 »
Մանթօ	120 »
Ժաքէթ	120 և 162 »
Դուալէթի հագուստ	95էն 324 »
Բղանցք	20էն 80 »
Պլուզ	15էն 60 »
Պասխատ չմիլէթ	10 »
Ռոպ ռը շամպր	30էն 120 »
Օրիորդի գլխոց (ֆիլէդ)	54էն 108 »
Գիմանէ գլխոց	30 »
Ժիլէօն	10էն 54 »

Կան նաև ձեռագործ ընտիր թաշկինակներ և տանթէլներ։

Թօքսէ. — Սրճեսանոցի վարիչն Բարիզէն բերած վերջին նորաձեւութեանց համեմատ կը պատրաստուին քօքսէներ 162ղրշ.է 216 ղրշ.։

Ամէն մէկոց ձեռք առնուած է յաճախորդները գոհ ձգելու համար։ Ցանձնարարութիւններ պիտի պատրաստուին մեծ խնամքով և կարճ ժամանակի մէջ։

Բերա, Թաքսիմի հրապարակ թիւ 8

1—4

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

Կ ԲԻԻՐՈ Ծ.Ն ՆՈՒՑՈՒՄ

ԱՍՍՈՒՄ ՈՐ ԿԻՐՄՆՑՈ ՑՏԵՍ Է ԻՐ ՑԻՆՔԷՆԱՆ ԿԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՈՒՆ ՀԱՅՐ ՈՐՈՆՔ ԿԸ ՏՍՒԱՑԻՆ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆԷ, ԽՍ պատրաստած եմ այդ մը՝, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես ունիմ հրաշալի դարման մը անունց կաթոր որոնց չի դիմադրը բոլորովին քայքայուած են գէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ անկանոն պարապանքներու ազդեցութեան տակ։ Որպէս «ԱՄՐԻՓԱ» դարմանին նպարիչը՝ ես պարտք կը սեպեմ հետաքրքրել ի՛ն տալ ամէն մէկ անկարող և ջղային մարդոց փոխանակ զանց բոլորովին ձրիաբար, և երջանկութիւն անոնց որոնք լսելեան կը տասային։

Իմ դարմանս բարէբաղդ մէն է ամէնուն, որովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, որոյ ժամանակ պիտանի չ'են՝ ուր պէտք կայ գործելու սեռական գործարանները, պարժանելով մարդոյ գոյութիւնը։ Ան ի՛երարկուի մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը երեւան եկած է իրեն հետեւանք ոգելից ըմպելիներու, թեմասոյ չարաշար գործածութեան, թիւրեցողի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաև ուխտի ծանուցեալ գէշ ազդեցութիւններու որոնք մեծապէս կը պատճառեն սեռական կարողութեան։ Անշուշտ և չկայ սիսթէմի վրայ մեծագոյն ազդեցութիւն գործող գեղարդութիւններու թուին մէջ պատկանի նաև թանձր թէյի կամ սուրճի չարաշար գործածութիւնը, մեծապէս պատճառելով, և այլն։ Անոնցմէ չատերուն, որոնք թէև ամէն կանոնաւոր կեանքի վարին, բայց լեզուին կը ուտուին պատճառելու թարերի, իմ գարմանս շնորհով կրնան երջանկանիլ, որուն կը հպարտանան քանի մը տարի է։

ԱՄՐԻՓԱՆ պիտանի է տղէն մարդոյ մարդոց համար։

ԱՄՐԻՓԱՆ ստանալի է։

ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ ՁՐԻԱԲԱՐ

Ան օգտ կուտայ սեռական գործարանները, նոր կենսակոչութեան մը համար։ Ան անհանդ նշանները, որոնք երեւան ուշացեն անկարողութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան։ Լի մեր ազնարութիւն մը գլուխն մէջ, անհանգիստ քուն, տաղտութիւն կը սերունդէ։ Ոմ որ յուսահատութեան մէջ ինկած է, կրնայ դրել ինձ, կատարելագոյն վստահ ըլլալով թէ ես պիտի դրեմ իրեն այն գարմանը որ նորէն ոյժ և կարողութիւն պիտի պարգեւէ իրեն։ Այդ դարմանին գործածութեան ընդհանուր գնաք մեզ 10էն 30 տարի տեւելի երիտասարդացած պիտի դառնաք։ Ոմ որ իրեն գիմի կրնայ վստահ ըլլալ թէ լիովին քարեւի մը պիտի հանդիպի իւ կիսոյս։ Գնաք է մինչև նամակ վերգրել, ներփակելով երեք հատ մէյմէկ դահեկանոց նամակագրոյս (փուլ) թղթատարի ծախքերու համար։ Ես կը դրեմ փոքրի համար «ԱՄՐԻՓԱ», ինամքով գործածուած, ամենայն որ ոչ ոք կրնայ իմանալ թէ ինչ է ձեր տառացը։ Ինձ ուղարկուած բոլոր նամակներուն գաղտնապահութիւնը կ'ապահովեմ։

Մի՛ յուսադիր և արհամարհանքով մի՛ վերաբերիր գէպի իմ առաջարկս, այլ փութացիր օգտուիլ պատեհ առիթէն, գործածելու համար։

Գարձեր կ'ըսէ. «Այլեւս մի՛ ասասպիր. գրեցէ՛ք ինձի, և կը սատանք այն՝ ինչ որ կը փնտռէիք»։

Հասցէ՝

ԿՕՐԱՆԵՍ ՔԱՐԹԷՐ. Հասուած. Թիւ 5. Ղալաթիա, Մէէմլու Ալի փաշա խան իր. Գալա։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐՏՕՆԵԱԼ

ՎԵՀ ՋԱՐԻՆ 1881 ՄՐՏ 20Ի ՈՒՐՔԱԶՈՎ

ԿԵԴՐՈՆՑԱԾՔԻ

ԹՈՒՆԻՍԻՈՅԻ, ԻՐ ՄԱՆՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԹԻՒ 37, ՄՕՐՕՓԱՅՔ

Ընկերութեան ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ամբողջովին վճարուած	ֆր. 13,250,000
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ	» 231,840,000
Ցայսօր տարեկան գործարքներուն ՎԱՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ և ՎՆԱՍՈՒՑԱԾ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ	» 774,840,000
1911 թն Գործուած ԱՊԱՀՈՎԱՊԻՆ և ՏՈԿՈՍ	» 124,086,000

«ՌՕՍԻԱ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ թիւեալ նպաստաւոր պայմաններով կ'ստանձնէ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԵՄ ապահովագրութիւններ

ԿԵԱՆՔԻ ապահովագրութիւններ զանազան կարգի

ՓՈՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՃԱՐԴՆԵՐՈՒՆ ԴԵՄ ապահովագրութիւններ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱՆՆԵՐՈՒՆ՝ թղթե նամակ՝

Շոգենաւով և երկաթուղիով ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԴԵՄ ապահովագրութիւններ և՝

ԱՁԳԱՅԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՅՐՈՒԹԵԱՆԸ ԴԵՄ ապահովագրութիւններ

Մանրամասնութեանց և ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել ընկերութեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՆՆԱՅԻՒՂԻՆ

Կ. Գալաթա, Ղալաթիա, Քարաքէոյ վրայ՝ Զինիլի Բընթրբա խան։

Գամ ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ Ալբր ԷՖ. Ճաուէլ,

Տիւրեղ զաւէ խան, թիւ 20

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔՆՆԻՉ ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՆԱՆԱՅԻՒՂԻՆ ՏՆՕՐԵՆ

Ց. Մ. ՔԼՋԷՃԵԱՆ Դ. ԱՐԱԳԵԱՆ Ա. ՀԻՒՐՄԻՋ

ԿԵՏԻՒ ՔԱՇԵ, ՊԱԼԻ ՔԱՇԵ ԵՕՍԻՖՈՒՆ

ԿԵՂԵՑԻԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Վ. Ա Հ Ր Ա Մ Ա Ս Տ Ո Ւ Ր Ե Ա Ն

ոչ այն գեղարանը որ հասարակութեան վստահութեանը արժանացաւ, ասանաւ աւրաապէս գեղերու թիրամ թիրամութեան գեղագիտներու նշդրեա պատարատաս թեան համար, այլ ամենամ իր յաճախորդները գոհ ձգելու նպատակով բերա տուած է «Էնիլ» մարդարով ՄԻՋԱՅԱՅԱՆ ամենատարածեալ փոշին, որ մեկ ամսամ դանվեն խաստ բնոյնով կ'ունի մուսիանոց։

ԵՐ ԲԻՒ ՆԴՊ ՄԲ ՔԱՐՋԵԼ ԳԻՆԸՐԸ ԴԻՐԻՐԱՏՋԵԼԻ ԵՆ

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՈՒՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت تجارية عثمانية

SOCIETE COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ԳՈԼԻՍ

«ՔԱՐԱ ՀԱՅԻ ՊԷՊ ՊՕՅԱՆ»

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԱՋԱՍԵԱՑ ՎԱՃԱՌՈՎ

ՍԻՄԻՈՆ, ԳԱՖԷՐԱՔՕՂԼՈՒ ԽԱՆ

Հայկական նոյն գրասենեակն հոստատուութիւնը կ'ընէ փոխանակութիւններ, ռանարարական գործերու, տուրքերու, փոխանակագիրներու, բարոնիքներու, պարտատոմսերու, ոսկեղենքներու և բանկագիրներու վրայ։

Գուտաս չեքեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և նեռարարական վճարում ամաներ, ինչպես Թուրքիոյ նոյնպէս օտարերու բոլոր մասերուն վրայ։

Եղ գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ բանկնոտներ և պարտատոմսեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր ազգ հրատարակներու վրայ, ինչպես և ոսկեղեն։

Կը գանէ և կը գնէ տանարական ոսկեղեն, մարգարիտներ, փոխանակագիրներ, կոստեղիներ և կոստեներ։

Կ'ընդունի գրասենեակ ներգրաւում պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է ստանարական տեղեկութիւններու համար լուսաւոր հերթով կազմակերպուած տարարարութիւն։

ԻՆԱՆՑՈՂԱԿԱՆ ՍՆՆՈՒԿ

Ցնծագութիւնը մեր հաճախորդներուն մէջ քաջալերելու համար կ'ընդունի 25 գրուշէն սկսեալ գումարներ

Դ. ԲԱՆԱՆ ԱՆՈՒՆՈՎ ՍՈՒՆԿ ԲԱՑԵՑ ԵՆ ԱՌԱՋԱՍԵԱՑ ՎԱՃԱՌՈՎ

Դ. ԱՐԱԳԵԱՆ

Ա. ՀԻՒՐՄԻՋ

"ՆԱՍԻՕՆԱԼԱ,,

«Nationala»

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ՊՈՒՐՍԱ

1882ԻՆ

(Կը գտնուի Ռումանական Կառավարութեան հակակշռին տակ)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

ՊՈՒՐՍԷԷ. ԻՐ ՍԵԲԱԿԱՆ ՇԵՆՔԻՆ ՄԷՋ

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	ՖՐԱՆՔ	2,000,000
Պահեստի գումար		4,495,000
» » բրիմներու, վնասներու եւայլն մինչեւ 1911 Դեկտ. 31		24,218,97 ¢,60

Պուրսայի «ՆԱՍԻՕՆԱԼԱ» կը կատարէ ամէն տեսակ կեանքի ապահովագրութիւններ իրեն նպաստաւոր պայմաններով։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար

Դիմել՝ Օ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Ընդ. Գործակալին Թուրքիոյ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Իսմէրլիպիթ խան

Թիւ. 9 և 10

ՕԹԷԼ ՀԷՔԻՄ ՕՂԼՈՒ

ՊԻԼԷՃԻԿ

Գիլէճիկի են կեդրոն և օգտուն դերբի մը վրայ հոստատուած վերոյշեալ օթելը, զոր իր բոլոր կազմութիւններով իսկապէս պանդուխտներու հանգիստութիւնը կ'ապահովէ։ Կը յանձնարարուի բոլոր ճամբորդներու անյապաղ հան այցելել միայն, ուր պիտի գտնէ նաև պուլուկներ գիրաղանց գիրաղանց հիանալի լոգարան, ամէն լեզուէ թերթեր։ Ցանձնարարութիւն կ'ապահովէ։ Ամբողջ մեքենայով։ Մաքուր մահճակալ և անդուրեական խնամք։ գիներնին ցած։

ԱՒԵՏԻՍ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Ապարդ և կասկիկ ըլլալով Ամերիկա և աշխարհի ամէն կողմ երկաթուղիով և յանձնելով ճամբորդ կը փոխադրուի։ Շաբաթը 3 անգամ չգնացնա, ուսեալով, և պէտքերու և առաւելութիւններ կ'ընծայուի։ Մինչեւ գնելի մինչեւ վերադարձով Ղալաթիա էսկի գէօմրէք փողոց 2 թիւ Ամերիկեան չգնացուցիչ ընկերութեան գրասենեակ։

Ընդ. Գործակալ

Ժ. ՏԷՏԷ ՕՂԼՈՒ

Գործ չունեցողներուն զուրկ կը հայթայթուի։

ՏՔԹ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՍԻՊ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐԿԻՆ ԵՒ ՄԱՐԹԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒՆ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շիլաք, Սամսան պէյի գրադիսէն ժամ 3ին մինչեւ գրասենեակին մէջ

Աչքերը և կամարը ինչպէս նաև ազատ ամենայնդի կին և նոր աղջիկ, ասաբրոտի, ազդեցութեան, երիկամունքներու, որոնց ամէն ուսանողները անպէտքանան և ամարքիներու նորագոյն մեքենաներով։ Ի գործածել։ Գրասենեակը և տնայ հեռախոսը բոլոր յատուկ հիւանդութիւններ անվարանելի և բոլորովին նոր գրաբիանա «Սամսոնի» ներարկ ամենայն գինով։ Ամենայն հանգիստ ուրբաթ ամենայն։ Ամենայն գիշերներ։ Ամենայն գիշերներ։ Ամենայն գիշերներ